

S Miroslavem Pröllerem, předsedou spolku, který obnovuje památná místa nejen v severních Čechách o složitostech jejich předání dalším generacím

Drobné památky nejvíc ničí lidská lhostejnost

JANNI VORLÍČEK

Česká Lípa – Boží muka, kapličky, sochy, kříže a památníky. Více, než dvě stovky takovýchto kulturních památek opravil, či pomohl opravit spolek Drobné památky severních Čech. Jeho předseda Miroslav Pröller z České Lípy sám zmapoval přes půl tisíce poničených drobných památek. Spolek působí v Libereckém, Ústeckém a Středočeském kraji.

Jak jste se vlastně k obnově drobných památek dostal, když jinak pracujete na Celním úřadu pro Liberecký kraj?

Od dětství jsem trávil mnoho času v přírodě, kde jsem nacházel mnoho větší-mnoho poškozených a neudržovaných drobných památek, které stojí na velmi pěkných až romantických místech. To mne vždy velice zaujalo. Postupně jsem se dovídal i různé zajímavé příběhy, které se k těmto místům váží. Takže mne to začalo zajímat čím dál více a s tím rostla i chuť je zmapovat i zdokumentovat alespoň jejich současný stav. Při poznání jak hodně jsou poškozené byl jen krůček k pokusům o jejich záchranu.

Jak dlouho váš spolek existuje a co dalo impuls jeho založení, kdo vás inspiroval?

Spolek Drobné památky severních Čech vznikl roku 2002 v České Lípě. Reagoval tak na potřebu údržby a obnovy drobných sakrálních památek na Českolipsku, kdy jsem při předcházející dokumentaci pro Vlastivědné muzeum a galerii v České Lípě zjistil, že z asi 550 zatím zdokumentovaných drobných památek jich byly zhruba dvě třetiny poškozené.

Také jsme došli ke smutnému zjištění, že několik stovek těchto památek od konce války, kdy bylo odsunuto původní německé obyvatelstvo, zcela zničeno. Ať už úmyslně, dlouhodobým zanedbáváním údržby, nebo kvůli vzniku vojenského prostoru Ralsko. Náš počáteční cíl byl oživit zájem o tyto památky a iniciovat jejich záchranu.

Kolik památek vlastně obhospodařujete a jak tato práce vypadá?

Za dobu naší existence jsme opravili přes 230 drobných památek. Tedy křížů, kapliček, soch, Božích muk, válečných pomníků, pomáhali jsme s opravami kostelů Bořejov u Ždírcu, Konojedů u Úštěku, Stvořínky, Pavlovice, Brenná

u Zákup, Drchlava u Dubé, Kruh u Doks, Volyně v Výsluní v Krušných horách.

V některých památkách také spolupřádáme koncerty a snažíme se o jejich další znovuoživení.

Co považujete za svůj největší úspěch a proč?

Největší radost máme například z toho, že se nám po-

stručce konzultovat s odborníky, opravou nebyla spíše zničena, než zachráněna. V některých případech, při obnově drobných památek, vystává otázka jejich přesunu na jiné stanoviště.

U státem chráněných památek k tomu dává souhlas ministerstvo kultury, ostatní doporučujeme přemístit pouze v opravdu výjimečných případech. Bývá totiž většinou velmi úzce navázána k místu svého vzniku a svým přesunem by ztratila devadesát procent památkové hodnoty a stane se pouhým ano-

pečlivě prostudovat historické prameny vypovídající o vzniku, vývoji a vzhledu památky v minulosti.

Farní a obecní kroniky, farní soupisy křížů a soch, takzvané standbildery z 19. století, vlastivědnou literaturu, vyhledat pamětníky, staré fotografie a tak dále.

Poté musíme vše před obnovou pečlivě zdokumentovat a během prací dokumentovat i materiály a postup opravy. Opravou však péče nekončí. Musíme zajistit i její další údržbu, nejlépe někým z místních, patriotem, který pak převezme i formu jakéhosi dohledu nad danou památkou.

Spolupracujete se zahraničními spolky nebo nadacemi, přebíráte, či naopak sami předáváte zkušenosti?

Tady, v bývalých Sudetech, nám v některých případech pomáhají i němečtí rodáci. Ti většinou mají ke svému bývalému domovu velký citový vztah a opravu několika památek i financovali. Na náš spolek se též obrací řada jednotlivců a spolků, které s podobnou činností začínají. Těm rádi předáváme naše zkušenosti.

Vaše plány do budoucna?

Pomoc dalším památkám, změnit vztah místních obyvatel k jejich nejbližšímu okolí, tak aby se o ně začali sami starat. Památka má svůj význam jen tehdy, pokud si k ní místní lidé najdou vztah.

„Je mi líto, že často musíme opravovat památky, ke kterým je právě jejich okolí úplně lhostejné. Stále nedokážu pochopit, proč jsou lidé tak nevládní k tomu, že v jejich sousedství něco takového zaniká a oni nejsou schopni kolem ní ani posekat trávu.“

dařilo spolu se spolkem Pšovka – Okrašlovací spolek Kokořínska a místní farností, vrátit život do kostela sv. Jakuba v Bořejově u Dubé.

Dále ze záchran kostela sv. Jana Křtitele v Brenné u Zákup a také pomoci při záchraně gotického kostela sv. Petra a Pavla ve Volyni u Výsluní.

Památkou, jíž se nám podařilo zachránit těsně před zánikem, je kaple sv. Valentina v Novém Šidlově u Zákup, kterou jsme jako ruinu koupili za jednu korunu od města Zákupy a po několika letech se nám ji podařilo kompletně zrekonstruovat a opětovně vysvětit, aby sloužila původnímu účelu.

Co vás, jako člověka, který pracuje s historickými památkami, nejvíc na přístup veřejnosti k nim rozčiluje?

Nejvíce? Samozřejmě mi vadí lhostejnost lidí ke svému nejbližšímu okolí. Je mi líto, že často musíme opravovat památky, ke kterým je právě jejich okolí úplně lhostejné.

Stále nedokážu pochopit, proč jsou lidé tak nevládní k tomu, že v jejich sousedství něco takového zaniká a oni nejsou schopni kolem ní ani posekat trávu. Často se stává, že památku opravíme a ona brzy začne bez povšimnutí opět zarůstat. Navzdory našemu úsilí opět zůstává bez údržby.

Jak vlastně vypadá mapování terénu, či plánování práce, co vás při tom inspiruje?

Drobné památky vyhledáváme podle starých německých map, protože dnes stojí často opuštěné uprostřed lesů a luk, přičemž cesty, jež kolem nich vedly, již zanikly.

Při samotných opravách je třeba, velmi pečlivě zjišťovat, zda je státem chráněnou, či nechráněnou památku. Pokud ji najdeme v seznamu státem chráněných památek, musí její vlastník, většinou majitel pozemku na kterém stojí, před zahájením oprav požádat městský úřad o takzvané závazné stanovisko.

V něm Národní památkový ústav určí způsob opravy. Takovou památku smí opravovat jen restaurátor s příslušnou licenci ministerstva kultury.

Co když na seznamu není?

Pokud památka chráněna není, i tak je nutné její rekon-

nymním uměleckým artefaktem.

Jak takový přesun vypadá, jak je zařizujete?

Pokud musí na nové místo, ať už kvůli problémovému majiteli pozemku, nebo třeba podrůstání kořenů stromů pod základy a podobně, je vhodné s ní pohnout na co nejbližší vhodné stanoviště.

Musíme i pečlivě vybírat vlastníka nové parcely. Jako ideální řešením obvykle bývá pozemek obce či města.

Při obnově musíme také

ZACHRÁNĚNÉ PAMÁTKY. Zdevastovaný kostel v Brenné (nahore) dostal díky spolku Drobné památky severních Čech zrekonstruovanou věž, taktéž kaple v Mikulášovicích. Foto: Archiv spolku

1001 217 207 _A
184.0 x 232.0 mm
AGLIS Public Relations, s.r.o./1600384072
1001 217 207 _A

